

Als je de Maya's moet geloven is het zinloos. Ook andere pessimisten vinden dat een artikel over ondernemen in en na 2012 over niets anders kan gaan dan ondergang en crisis. Zelfs een doorgaans positief ingestelde want tegen de verdrukking in groeiende ochtendkrant meldde onlangs nog dat vooral juristen, incassobureaus, curatoren en opkopers van failliete boedels dit jaar volop in het werk zitten. TOM denkt nooit doem en ging bij twee trendwatchers te rade op zoek naar zaadjes die we nu kunnen zaaien om straks als regio te bloeien als (n)ooit tevoren.

Van **MADE IN CHINA** naar **MADE @TWENTE**

“Natuurlijk is er ook in Twente leven na de crisis. 2012 is het jaar van de eerste stap naar de wereld van 2025, waarin we leven in The Cloud, een hyperrealistische mix van echt en digitaal. Een wereld waarin we stappen in nieuwe cirkels van vertrouwen waarbinnen we het zélf doen, waarbinnen we lokaal produceren, lokaal energie opwekken en lokaal bankieren met lokale munten. We gaan in de toekomst terug naar de jaren vijftig. Terug naar een minimale verzorgingsstaat en een kleine, regelarme overheid die lokale en internationale samenwerking tussen ondernemers faciliteert. Dankzij 3D-printers, sociale robots en andere geavanceerde technologie is er slechts een minimale behoefte aan transport. We doen het virtueel en in eigen regio. De toekomst is aan de nanosmid, de afvalcoach, de zonneboer en de guldenspecialist. Lokaal is het nieuwe globaal. Made in China wordt Made @Twente!”

Twentse gulden

Dat gevaar loop je als je tegenover de enthousiaste futurist en precies daarom veelgevraagde spreker Marcel Bullinga zit. Dat hij losgaat op de vraag die we toch even moesten stellen: “Komt het wel goed met het moeilijk bereikbare Twente dat door de crisis wankelt op haar pijlers bouw en industrie?” Na diepe ademhaling en enkele concrete vervolgvragen blijkt zijn relaas helemaal zo gek nog niet. Dat we een Twentse gulden krijgen lijkt ridicul, maar er zijn in Europa al enkele gemeenschappen die niet meer afhankelijk willen zijn van het wankel westerse monetaire stelsel dat is gebaseerd op speculaties en bonussen. Zij voerden een alternatief betalingsmiddel in, beheerd door - hé, kennen we die naam niet ergens van? - een lokale boerenleenbank. En is er niet binnen het Twentse

alom een hang naar behoud van die prachtige en eerlijke producten ‘van Twentse grond’? Wordt er niet volop gedebatteerd over het hergebruik van dure grondstoffen middels slimme afvalscheiding door Twente Milieu, dat volgens de website “streeft naar zo veel mogelijk regionaal gesloten materiaalkringlopen”? En bewijst de groene voorjaars-TOM niet al jaren dat er in Twente van alles gaande is op het gebied van het opwekken van eigen energie via zon, aardwarmte, wind of biogas?

High-tech kennis

“Dat zijn goede ontwikkelingen,” oordeelt Bullinga, “want je maakt in de toekomst groene winst of helemaal geen winst. Maar let op, groen zijn is iets anders dan het streven naar CO₂-reductie en CO₂-opslag. Dat is nutteloos, kostenvretend en vooral ontstaan uit massahysterie. Als je een verstandige ondernemer bent, dan maak je van CO₂ een waardevolle grondstof voor bijvoorbeeld de verwarming van kassen. En je bouwt huizen die zelfvoorzienend zijn qua energie, want huizen die energie vreten zijn in de toekomst, als de energieprijzen gaan exploderen, onverkoopbaar. Om diezelfde reden stoppen we met zakendoen op basis van goedkoop transport en gesleep met dingen en mensen over de hele wereld.

“De Twentse crisis
eindigt in maart
2012”

Nogmaals, we moeten terug naar de economie die we hadden, maar dan high-tech. Zo gaan de 3D-printers die ik net noemde het outsourcen van onze industrie naar lagelonenlanden tegen. Ze printen producten uit en worden gevoed met afval of met nieuwe nanomaterialen gemaakt uit plaatselijk eenvoudig verkrijgbare grondstoffen, zoals zand en water. Kennis vergaren op dat gebied, daar ligt een schone taak voor de Twentse universiteit en hogescholen!”

Overheidsallergie

Hier raakt de mening van Marcel Bullinga die van een andere toekomstrijker, Reinier Heutink, directeur van het gerenommeerde onderzoeksbureau Ipsos Synovate. “Buiten de gunstige ligging van Twente, hoog en droog, is de pracht natuur op termijn één van zijn belangrijkste assets. Het enige dat mist zijn meer mooie banen in geavanceerde technische kenniscentra. Dat is bovendien van belang voor de in Twente goed vertegenwoordigde oorlogsindustrie, die je van mij trouwens ook best vredesindustrie mag noemen. Ook een duurzame markt, in die zin dat deze nog lang zal blijven bestaan.” Heutink kan zich ook vinden in Bullinga’s opmerking over de rol die overheden in de toekomst moeten gaan spelen. “Ik heb een gezonde allergie ontwikkeld tegen een overheid met te veel am-

bitie en goede wil. Daar kan de kachel meestal niet van branden, hoogstens mee aangemaakt worden. Die gedachte is niet nieuw, die ontwikkelde ik al toen ik dertig jaar geleden een onderzoek naar starters deed voor de gemeente Enschede. De conclusie destijds geldt nog steeds: de overheid moet startende ondernemingen helemaal niet helpen. De zwakke broeders falen alsnog zodra ze echt op eigen benen moeten staan, en de sterken komen er toch wel. Starters met een businessplan bleken minder succesvol dan ondernemers die zonder plan aan de slag gingen. Voor de eerste groep was het plan de steun voor een wankelende operatie, voor de tweede groep onnodige ballast die actie in de weg stond. De overheid moet wel gerichte acquisitiereizen stimuleren en faciliteren, zodat ondernemers andere ondernemers overtuigen van onder meer de aantrekkelijkheid van Twente als vestigingsplaats voor hoogwaardige kennisondernemingen. De rest kan gerust overgelaten worden aan het al dan niet samenwerkende bedrijfsleven.”

Inefficiënte ZZP’ers

Over hoe dat bedrijfsleven georganiseerd is verschillen de heren van mening. Marcel Bullinga ziet volop kansen door Het Nieuwe Werken, het werken onafhankelijk van plaats en tijd, en de groei van de specialistengroep Zelfstandigen Zonder Personeel: “De flexibele schil van het bedrijfsleven houdt Nederland overeind in een wereld die steeds concurrerder wordt.”

Reinier Heutink ziet juist dat “we veel inspiratie halen uit dagelijks persoonlijk contact met collega’s. Bovendien helpt een beetje sociale controle af en toe best om iets voor elkaar te krijgen. Fysieke

Ondernemen in 2012 and beyond

“Overheid moet startende ondernemingen **niet helpen**”

nabijheid blijft de te prefereren optie. Dat ZZP-verschijnsel hangt natuurlijk samen met de wil van mensen om eigen baas te zijn, maar is ook een bijverschijnsel van de recessie. Per saldo is een economie met veel ZZP'ers niet efficiënt. Je kunt nu eenmaal niet even goed zijn in alles, zoals acquisitie, uitvoering én administratie. Zet er een paar bij elkaar en ze kunnen taken verdelen die passen bij de sterke punten van een ieder, en schaalvoordelen creëren door bijvoorbeeld gemeenschappelijke inkoop. En dan heb je gewoon weer een bedrijfje met personeel.”

Pro-Twente

Even los van of, in welke vorm en met welke valuta we voor onszelf gaan zorgen binnen de Twentse wolk, is de vraag in hoeverre de

Randstedelijke ondernemersgeest vol lef en bravoure het herstel van de best brave oostelijke bedrijvigheid in de wielen rijdt. “Ach, tegenover één succesvolle ondernemer die zijn nek heeft uitgestoken en enorme financiële risico's heeft genomen, staan er tien die met dezelfde aanpak mislukt zijn. Over die laatste groep hoor je niet zoveel. Er gaat niets boven solide financieel beleid en nuchterheid”, weet Heutink. Ook Bullinga is “helemaal pro-Twente als dat staat voor zo min mogelijk schulden maken. Dat past perfect in de wereld die ik voorzie, een wereld waarin je je eigen broek ophoudt. Maar houd op met Twents te zijn als dat betekent ‘geen exorbitante dingen doen’! Daar draait innoveren en ondernemen juist om... Trouwens, nu ik aan het eind van mijn betoog schijn te komen, weet je wanneer de crisis eindigt in Twente? In maart 2012, de maand nadat deze TOM is uitgekomen en al onze investeringsadviezen worden opgevolgd.” Over Randstedelijke bravoure gesproken.

“We gaan in de toekomst terug naar de jaren vijftig”

Kees Eijkel, directeur Kennispark Twente

"Twente zit
vol **bruisend**
vernunft"

'TWENTE IS GOED OP WEG'

Omdat ze een heuse innovatiecampus beweren te zijn 'waar kennisintensieve ondernemers zich succesvol kunnen ontwikkelen dankzij toegang tot talent en expertise, baanbrekend onderzoek en diverse vormen van financiering en coaching', vroegen we directeur Kees Eijkel van Kennispark Twente in Enschede om een reactie op de uitspraken van onze trendwatchers.

"We zien inderdaad een toenemend belang van gezamenlijke onderzoekscentra. Dankzij intensieve samenwerking tussen de Universiteit Twente, de hogescholen van Saxion en het (internationale) bedrijfsleven, ontstonden er in de afgelopen jaren enkele die verrassend goed aansluiten bij de technische ontwikkelingen die Marcel Bullinga noemt. Zo ging in 2010 op ons Kennispark het Centre4Cloud van start, gericht op open innovatie en de ontwikkeling van kennis rondom cloud computing. En LEO, Center for Service Robotics, bundelt kennis en ervaring op het gebied van robots die de werkzaamheden van de mens ondersteunen, overnemen, verlichten en veiliger maken. Iets verderop in Enschede bevindt zich het Rapid Manufacturing Center, waar het nu al mogelijk is

om middels 3D-printing zeer complexe productonderdelen eenvoudig te reproduceren. De gezamenlijke kennisontwikkeling van al die centra zorgen voor versnelling van innovatie. Hierdoor lopen we wat betreft nanotechnologie, biomedische ontwikkeling en ICT echt voorop in Nederland. Twente is goed op weg."

Merkt Kees ook iets van de behoefte aan fysieke nabijheid die zelfs de allernieuwste werknemers schijnen te hebben? "Ook dat herken ik. Enerzijds bestaat de wens om onderzoeksfaciliteiten en apparatuur te delen, anderzijds is toename van menselijke interactie een manier om nog sneller tot nog betere high-tech oplossingen te komen. Precies daarom bouwen we The Gallery, een centrum voor innovatie, onderzoek en ontmoeting. Met horeca, congresruimte en volop andere plekken waar kennis kan worden gedeeld. Voor huurruimte bestaat nu al een wachtlijst. Zeker is dat Siemens er samen met de universiteit ergens in 2013 een afdeling voor geavanceerde scanapparatuur opent. Ik kan je dus met een gerust hart garanderen dat Twente ook in de toekomst vol bruisend vernunft zit!"